

Saugos duomenų lapas
(pagal direktyvas 91/155/EEB ir 2001/58/EB)

1 lapas iš 4 lapų
Pildymo data 2011-01-03

AMONIO SALIETRA

1. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO IR TIEKĖJO PAVADINIMAS

Cheminės medžiagos, preparato pavadinimas: *AMONIO SALIETRA*.

Kiti pavadinimai (sinonimai): AMONIO NITRATAS, AN.

Paskirtis: amonio salietra naudojama kaip trąša.

Tiekėjas: ŽŪK „LIT-KOOP“.

Adresas: Savanorių 221, LT-50182 Kaunas, Lietuvos Respublika.

Telefonas, faksas: +370 37 211 837, 211 838

Telefonas skubiai informacijai suteikti: +370 37 211 837

2. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO SUDĖTIS. INFORMACIJA APIE KOMPONENTUS

Empirinė (molekulinė) formulė: *NH₄NO₃*.

Molekulinė masė: *80, 043*.

Pavojingi komponentai:

CAS Nr.	EINECS Nr.	Cheminis pavadinimas	Koncentracija (%) produkto masės (tūrio)	Pavojingumo simboliai	Rizikos frazės
6484-52-2	229-347-8	amonio nitratas	99,7	O, Xi	R8; R36/37/38; R44

3. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO GALIMI PAVOJAI

Pavojai, susiję su užsidegimo arba sprogimo galimybe: *amonio salietra gali palaikyti degimą ar oksiduoti, turi aukštą pasipriešinimą detonacijai. Šis pasipriešinimas mažėja priklausomai nuo užteršimo ir/arba aukštos temperatūros. Laikantis sandėliavimo sąlygų ir naudojimo taisyklių, amonio salietra yra stabili. Vengtinis aplinkos sąlygos: drėgmė, kaitinimas virš 170°C temperatūros, užteršimas vengtinomis medžiagomis, laikymas arti ugnies ir karščio šaltinių. Pavojingos kontakte su amonio salietra medžiagos: degios medžiagos, reduktoriai, rūgštys, šarmai, siera, chloratai, chloridai, nitratai, permanganatai, metalų pudros ir medžiagos, savo sudėtyje turinčios tokių metalų, kaip varis, nikelis, kobaltas, cinkas ir jų lydiniai. Amonio salietra, kontaktuodama su šarminėmis medžiagomis (pvz.: kalkės), išskiria amoniaką. Stipriai kaitinant amonio salietrą, išsiskiria azoto oksidai ir deguonis. Skaidymasis uždarame inde gali pereiti į sprogimą.*

Pavojai žmonių sveikatai, galimo poveikio pasekmės: *dirgina akis, kvėpavimo takus, odą.*

Pavojai aplinkai ir galimos žalos pasekmės: *gerai tirpi vandenyje; skaidantis, išsiskiria azoto oksidas.*

4. PIRMOSIOS MEDICININĖS PAGALBOS PRIEMONĖS

Cheminės medžiagos, preparato patekimo į organizmą būdas:

Įkvėpus: grynas oras. Įkvėpus skaidymosi dujų, gali išsivystyti plaučių edema (slaptas periodas 48 val.). Duoti pakvėpuoti deguonies, kreiptis į gydytoją.

Patekus ant odos: odą nuplauti su vandeniu ir muilu.

Patekus į akis: nedelsiant gerai (10 min.) praplauti vandeniu ir, esant reikalui, kreiptis į gydytoją

Prarijus: vėmimo nesukelia.

Priemonės, kurių gali imtis gydytojas.

5. PRIEŠGAISRINĖS PRIEMONĖS

Tinkamos gaisro gesinimo priemonės: *vanduo.*

Netinkamos gaisro gesinimo priemonės: *cheminiai gesintuvai, putos.*

Pavojingos medžiagos, išsiskiriančios iš cheminės medžiagos, preparato degimo metu: degimo produktai, dujos, azoto oksidai.

Asmeninės apsauginės priemonės: naudoti izoliuojančias dujokaukes.

6. AVARIJŲ LIKVIDAVIMO PRIEMONĖS

Kolektyvinės apsaugos ir asmeninės apsauginės priemonės: *pirštinės, respiratoriai, akiniai, filtruojanti dujokaukė "KD" arba A2 B2 E2 K2, apsauginiai drabužiai.*

Aplinkos teršimo prevencijos priemonės: *saugoti nuo pasklidimo.*

Cheminės medžiagos, preparato surinkimo (susėmimo) ir neutralizavimo (nukenksminimo) būdai ir priemonės:

mechaninis (susėmti į maišus).

Saugos duomenų lapas
(pagal direktyvas 91/155/EEB ir 2001/58/EB)

2 lapas iš 4 lapų
Pildymo data 2002-05-14
Paskutinė peržiūrėjimo data 2006-05-09

AMONIO SALIETRA

7. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO NAUDOJIMAS IR SANDĖLIAVIMAS

Reikalavimai ir rekomendacijos naudojimui: *darbo vietoje turi būti tiekiamoji-ištraukiamoji ventilacija, išvengti padidinto dulkių susidarymo, išvengti užteršimo degiomis medžiagomis (tepalas, taukai, riebalai), naudoti tinkamas individualias saugos priemones (pvz.: pirštinės).*

Reikalavimai sandėliavimui: *fasuota į polipropileninius, polietileninius maišus ir daugiasluoksnius popierinius maišus su laminuotu sluoksniu amonio salietra laikoma uždaruose ir švariose sandėliuose, apsaugančiuose produktą nuo drėgmės. Fasuota į popierinius maišus ar nefasuota amonio salietra laikoma sandėliuose, kuriuose palaikoma ne aukštesnė kaip 30°C temperatūra ir ne didesnė kaip 50% oro drėgmė. Fasuotą į didmaišius ir paketus, apvyniotus drėgmei nepralaidžia plėvele, amonio salietrą leidžiama laikyti atvirose aikštelėse ne ilgiau kaip vieną mėnesį po pagaminimo. Sandėlyje draudžiama rūkyti, naudoti atvirą ugnį. Aplink sukrautas amonio salietros rietuves turi būti palikti ne siauresni kaip 1m pločio praėjimai. Norint išvengti fizinio amonio salietros suirimo, nelaikyti saulės spindulių poveikyje.*

Netinkamos (nesuderinamos) kartu sandėliuoti cheminės medžiagos: *amonio salietra laikoma atskirai nuo kitų medžiagų, ypač tepalų, sieros, sulfidinės rūdos, superfosfato, chlorkalkių, metalo miltelių (ypač cinko).*

Nurodymai dėl ribinio cheminės medžiagos, preparato kiekio, galimo sandėliuoti nurodytomis sąlygomis: *apsildymas-orinis, neleidžiama naudoti kaloriferių (vamzdynais). Amonio salietros temperatūra prieš fasavimą turi būti ne didesnė kaip 50°C. Kraunant nefasuotą amonio salietrą, jos temperatūra turi būti ne didesnė kaip 45°C. Sandėlio*

patalpos vieno aukšto, talpa ne daugiau 1500 t., suskirstyta į atskiras sekcijas priešgaisrinėmis sienomis, kurių talpa ne daugiau 500 t. Palaidą amonio salietrą galima laikyti patalpose, kurių plotas tarp priešgaisriųjų sienų, leidžiama sandėliuoti ne daugiau 20000 t. Išbarstyta amonio salietrą būtina kuo skubiau surinkti. Sandėlio sekcijas vieną kartą metuose pilnai ištuštinti ir kruopščiai išvalyti sandėlio grindis nuo prilipusių amonio salietros.

Reikalavimai cheminės medžiagos, preparato pakuotei: *amonio salietra fasuojama į polietileno, polipropileno ir popierinius maišus, polietileno ar polivinilo chlorido plėvelės maišelius, didmaišius, metalinius konteinerius bei kitą tarą, užtikrinančią saugų gabenimą ir laikymą.*

8. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO POVEIKIO PREVENCIJA

Cheminės medžiagos, preparato komponento ribinė vertė darbo aplinkos ore (RV, PEL, STEL, TLV, TWA), kilmės šalies patvirtintus institucijas pavadinimas (ASGIH, NIOSH, OSHA ir kt.): *ne daugiau 10 mg/m³.*

Techninės priemonės: *ištraukiamoji-tiekiamoji ventilacija.*

Kvėpavimo takų apsauginės priemonės: *respiratorius (dulkėms), filtruojanti A2B2E2K2 arba "KD" markės dujokaukė (skaidymosi dujomis).*

Rankų ir odos apsauginės priemonės: *pirštinės, guminės pirštinės.*

Akių apsauginės priemonės: *hermetiški akiniai, apsauginis skydelis.*

Kitos odos apsauginės priemonės (darbo drabužiai, avalynė ir kt.): *darbo batai, rūgšties poveikiui atsparus kombinezonas su švarku.*

Asmens higienos priemonės: *nusiprausti duše, persirengti, darbo drabužius sudėti į atskirą spintelę, pagal būtinumą skalbti, valyti darbo drabužius.*

9. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO FIZIKINĖS IR CHEMINĖS SAVYBĖS

Agregatinė būsena (kieta, skysta, dujinė): *kietas.*

Juslinės savybės (spalva, kvapas): *rausvos spalvos, bekvapė.*

Vandenilio jonų koncentracijos vertė, pH: *ne mažesnis 5,0.*

Virimo temperatūra, °C ar virimo temperatūros intervalas: *ne daugiau 210 °C.*

Degumas: *oksidatorius, galintis palaikyti degimą.*

Savaiminio užsiliepsnojimo temperatūra, °C: *nenustatyta.*

Plūpsnio temperatūra, °C: *nenustatyta.*

Sprogimo ribos: *nesprogi pagal EEC bandymą A14 (67/548/EEC); amonio salietra turi aukštą pasipriešinimą detonacijai, šis pasipriešinimas mažėja priklausomai nuo užteršimo ir arba aukštos temperatūros.*

Oksidavimosi savybės: *gali palaikyti degimą ir oksidavimą. Neklasifikuojama kaip oksidatorius pagal Direktyvą 67/548/EEC bandymą A17.*

Užšaldymo/lydymosi temperatūra, °C: *160-170 °C (priklausomai nuo drėgmės).*

Garų slėgis, kPa: *22,1.*

Specifinė masė, tankis g/cm³: *nestandžiai įpakavus-0,8262 t/m³; standžiai įpakavus-1,16 t/m³.*

Tirpumas (vandenyje, riebaluose): *gryna amonio salietra tirpsta gerai-1900 g/l 20 °C vandenyje. Be to tirpsta: etilo ir metilo spirite, acetone, amoniake, piridine.*

Paskirstymo koeficientas (n-oktanolis/vanduo): *nenustatytas.*

Klumpumas: *99% koncentracijos amonio salietros tirpalo klumpumas prie 157 °C yra 5,875 MPa S.*

Garų specifinis tankis: *nenustatytas.*

Garavimo greitis: *nenustatytas.*

Saugos duomenų lapas
(pagal direktyvas 91/155/EEB ir 2001/58/EB)

3 lapas iš 4 lapų
Pildymo data 2002-05-14
Paskutinė peržiūrėjimo data 2006-05-09

AMONIO SALIETRA

10. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO STABILUMAS IR REAKTINGUMAS

Cheminis stabilumas ir pavojingos cheminės reakcijos: *prie normalių sandėliavimo, laikymo ir naudojimo sąlygų amonio salietra stabilii.*

Vengtinios aplinkos sąlygos ir cheminės medžiagos, sukeliančios pavojingas chemines reakcijas: *drėgmė, kaitinimas virš 170°C; užteršimas vengtinomis medžiagomis, laikymas arti ugnies ir karščio šaltinių; degios medžiagos, rūgštys, sulfatai, chloratai, nitritai, permanganatai, metalų milteliai (vario, nikelio, kobalto, cinko).*

Skilimo produktai: *kontaktuojama su šarminėmis medžiagomis (pvz.: kalkės), išskiria amoniaką. Stipriai kaitinant amonio salietrą, išsiskiria azoto oksidai ir deguonis; uždarame inde skaidymasis gali pereiti į sprogimą.*

Stabilizatorių reikmė: *magnezitinis priedas sumažina terminio skaidymosi konstantos greitį.*

Egzoterminės reakcijos galimybė: *NH₄NO₃+ 2NO₂ N₂+ 2HNO₃+ H₂O + 232 kJ.*

Nestabilūs skilimo produktai: *N₂O; H₂O; NH₃; HNO₃.*

11. TOKSIKOLOGINĖ INFORMACIJA

Ūmus toksiškumas bandomiesiems gyvūnams:

Prarijus, LD₅₀: *> 2000 mg/kg; galimas poveikis kraujo hemoglobiniui.*

Per odą, LD₅₀

Įkvėpus, LC₅₀

Dirginimas: *nenustatytas.*

Pasklidimas: *nenustatytas.*

Lėtinis poveikis bandomiesiems gyvūnams: *nenustatytas.*

Poveikis žmonėms: *amonio nitratas erzina odą, kvėpavimo takus bei akis, sukelia niežėjimą. Ilgas kontaktas su amonio nitratu sukelia odos paraudimą, pažeidimus.*

Kancerogeniškumas: *nenustatytas.*

Mutageniškumas: *nenustatytas.*

Toksiškumas reprodukcijai: *nenustatytas.*

12. EKOLOGINĖ INFORMACIJA

Cheminės medžiagos, preparato savybės, galinčios daryti poveikį aplinkai:

Ekotoksiškumas: *toksiškumas žemas. TLM 96 tarp 10-100 ppm.*

Judrumas: *gerai tirpus vandeny. NO₃-amijonas labai judrus. NH₄-katijoną adsorbuoja dirvožemis. Išsilikymas ir skilimas (biodegradacija) aplinkoje: nitratinis jonas yra dominuojanti forma augalų maitinimui.*

Bioakumuliacija: *nepasižymi bioakumuliacinėmis savybėmis.*

Duomenys apie kitus poveikius: *nenustatytas.*

13. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO ATLIEKŲ TVARKYMAS

Reikalavimai: *atliekų neišmesti į aplinką.*

Cheminės medžiagos, preparato atliekų, užterštų pakuočių šalinimas: *pamonio salietros atliekos naudojamos kaip trąša, realizuojama mažesne kaina. Polietileninė, polipropileninė pakuotė pridudama į utilizavimo punktą.*

14. CHEMINĖS MEDŽIAGOS, PREPARATO VEŽIMAS

Norminio dokumento pavadinimas	Cheminės medžiagos, preparato pavadinimas	Pavojingo krovinio kodas	Pavojingumo klasė	JT numeris	Pakuotės grupė
RID/ADR IATA, IMO	amonio salietra	50	5.1	2067	III
SMGS	amonio salietra	59	5.1	2067	-

Saugos duomenų lapas
(pagal direktyvas 91/155/EEB ir 2001/58/EB)

4 lapas iš 4 lapų
Pildymo data 2002-05-14
Paskutinė peržiūrėjimo data 2006-05-09

AMONIO SALIETRA

15. TEISINĖ REGLAMENTACIJA IR INFORMACIJA, NURODYTA MEDŽIAGOS PREPARATO PAKUOTĖS ETIKETĖJE

Teisės norminiai aktai, reglamentuojantys cheminės medžiagos, preparato klasifikaciją, ženklinimą, naudojimo ribojimą, darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, ribines vertes darbo aplinkoje, atliekų tvarkymą ir kt.:

- *Pagal galiojančią "Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo ir ženklinimo tvarką";*

- *Pagal galiojančią "Saugos duomenų lapo reikalavimų ir jo pateikimo profesionaliems naudotojams tvarką";*

- *Pagal HN 23-2001 "Kenksmingų cheminių medžiagų koncentracijų ribinės vertės darbo aplinkos ore. Bendrieji reikalavimai";*

- *Pagal HN 36:2002 "Draudžiamos ir ribojamos medžiagos";*

- *Pagal galiojančius "Darbuotojų apsaugos nuo cheminių veiksnių darbe nuostatus" ir "Darbuotojų apsaugos nuo kancerogenų ir mutagenų poveikio darbe nuostatus";*

- *Pagal galiojančias "Bendrosios pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų sandėliavimo taisykles";*

- *Pagal galiojančią "Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą";*

- *Pagal galiojančią "Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymą";*

- *Pagal galiojančias "Atliekų tvarkymo taisykles";*

- *Pagal galiojančias "Lietuvos Respublikos parduodamų daiktų (prekių) ženklinimo ir kainų nurodymo taisykles";*

- *67/548/EEB direktyva (septintą kartą pataisyta 92/32/EEB direktyvos). (Įvedamas reikalavimas perduoti informaciją apie pavojingas chemines medžiagas saugos duomenų lapų forma);*

- *99/45/EB direktyva (Įvedamas reikalavimas perduoti informaciją apie pavojingus preparatus saugos duomenų lapų forma).*

Informacija, nurodyta cheminės medžiagos, preparato pakuotės (taros) etiketėje:

Ženklinimas pagal "Pavojingų cheminių medžiagų ir preparatų klasifikavimo ir ženklinimo tvarką":

- *pavojingumo simboliai: X ("Dirginanti"); O ("Oksiduojanti");*

Rfrazijų ir skaitmeninių ženklų sąrašas pagal 2 ir 3 skyrius:

- *R8 gali užsidegti dėl sąveikos su galinčiomis degti medžiagomis;*

- *R36/37/38 Dirgina akis, kvėpavimo takus ir odą;*

- *R44 Gali sprogti, jei kaitinama sandariai uždaryta.*

Sfrazijų ir skaitmeninių ženklų sąrašas:

- *S2 „Saugoti nuo vaikų“;*

- *S16 „Laikyti atokiau nuo uždegimo šaltinių. Nerūkyti“;*

- *S26 „Patekus į akis, nedelsiant gerai praplauti vandeniu ir kreiptis į gydytoją“;*

- *S36/37 „Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius ir mūvėti tinkamas pirštines“;*

- *S41 „Gaisro arba sprogimo atveju neįkvėpti dūmų“;*

- *S46 „Prarijus, nedelsiant kreiptis į gydytoją ir parodyti šią pakuotę arba etiketę“.*

16. KITA INFORMACIJA

Santrumpos:

ADR - Europos sutartis dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais;

IATA - Tarptautinė oro transporto asociacija;

IMO - Tarpvalstybinė jūrų transporto organizacija;

RID - Pavojingų cheminių krovinių gabenimo geležinkeliu tarptautinis reglamentas;

SMGS - Tarptautinio krovinių vežimo geležinkeliais susitarimas.

Šiame saugos duomenų lape pateikti duomenys turi būti prieinami visiems, kurių darbas yra susijęs su chemine medžiaga, preparatu. Duomenys atitinka mūsų turimas žinias ir yra skirti apibūdinti cheminį produktą saugos ir sveikatos darbe, aplinkos apsaugos aspektais. Saugos duomenų lapo informacija bus papildyta atsiradus naujų duomenų apie cheminės medžiagos, preparato poveikį sveikatai ir aplinkai, apie prevencijos priemones pavojams sumažinti arba jiems visiškai išvengti. Saugos duomenų lape pateikta informacija neatskleidžia kitų specifinių cheminės medžiagos, preparato savybių.

